

ПРАВОЗНАВСТВО

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	Всі галузі (крім 08 Право)
Спеціальність	Всі спеціальності (крім 081 Право)
Освітня програма	Всі освітні програми (крім 081 Право)
Статус дисципліни	Обов'язкова (цикл загальної підготовки)
Форма навчання	Заочна
Рік підготовки, семестр	3 курс, осінній або весняний семестр
Обсяг дисципліни	2 кредити / 60 годин Заочна форма навчання: лекції - 6 год., семінарські (практичні) - 2 год., самостійна робота - 52 год.
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік /ДКР
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	НПП кафедри КІГАП
Розміщення курсу	Classroom, Moodle (платформа «Сікорський»)

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет та результати навчання

Навчальна дисципліна є важливою складовою циклу дисциплін загальної підготовки. Підвищуючи рівень правових знань студентів як поінформованих, активних і відповідальних громадян держави, майбутніх високоосвічених спеціалістів в різних галузях економіки, а також виховуючи у студентів високий рівень правосвідомості і правової культури, викладання правознавства сприятиме розбудові демократичної, правової держави і громадянського суспільства в Україні.

Вивчення дисципліни допоможе студентам не лише ефективніше здійснювати в майбутньому свої професійні функції, але й бути активним учасником суспільно-політичного життя країни, правильно орієнтуватись у правовому полі держави, проявляти підприємницьку ініціативу, захищати свої права, реалізовуватись в умовах конкурентного суспільства.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів здатності розуміти і використовувати норми конституційного, адміністративного, кримінального, трудового, цивільного, сімейного права у повсякденному житті і професійній діяльності.

Компетентності, які опанують студенти після засвоєння курсу:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- Здатність критично оцінювати результати своєї діяльності в професійній сфері, навчанні і приймати обґрунтовані рішення з урахуванням наукових, соціальних, етичних, правових, економічних аспектів.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна «Правознавство» знаходиться в певному зв'язку з іншими дисциплінами циклу соціально-гуманітарної підготовки студентів. Для вивчення дисципліни студенту достатньо володіти знаннями, засвоєними після вивчення шкільного курсу з основ правознавства, та мати базові навички використання текстового редактора на комп'ютері.

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Основи публічного права

Тема 1. Основи конституційного права

Тема 1.1. Загальні положення конституційного права України

Характеристика конституційного права як галузі права України. Конституція: поняття, види. Загальна характеристика Конституції України. Засади державного ладу України. Правовий статус особи. Громадянство: поняття, підстави набуття і припинення.

Тема 1.2. Державна влада в Україні

Народовладдя в Україні. Поділ державної влади. Конституційно-правовий статус вищих органів державної влади в Україні. Президент України. Верховна Рада України. Кабінет Міністрів України та органи виконавчої влади. Судострій в Україні.

Тема 1.3. Права людини в Україні

Міжнародно-правові стандарти прав і свобод людини і громадянина. Права людини: світовий вимір. Права людини: український контекст. Філософія прав людини. Види прав людини і громадянина в Україні. Конституційні обов'язки громадян України. Конституційні гарантії правосуддя

Тема 2. Основи адміністративного та кримінального права України

Тема 2.1. Основи адміністративного права України

Загальна характеристика адміністративного права як галузі права України.

Адміністративно-правові відносини. Основи державного управління і державної служби. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки. Склад адміністративного правопорушення. Окремі види адміністративних правопорушень. Адміністративні стягнення: види і порядок застосування.

Тема 2.2. Основи кримінального права

Поняття, ознаки і види кримінального правопорушення. Склад кримінального правопорушення. Кримінальна відповідальність. Вік кримінальної відповідальності. Осудність, неосудність, обмежена осудність особи. Окремі види злочинів. Покарання за злочин: мета застосування, види покарань. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння.

Розділ 2. Основи приватного права

Тема 3.1. Основи трудового права України

Характеристика трудового права як галузі права України. КЗпП України. Праця, види праці; право на працю. Загальний порядок укладання трудового договору. Трудовий договір, трудова угода, трудовий контракт: порівняльна характеристика. Підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору за ініціативою працівника і роботодавця: підстави і порядок.

Тема 3.2. Режим праці і відповідальність працівників

Робочий час і час відпочинку. Регулювання праці в умовах воєнного часу. Спрощений режим регулювання праці. Нефіксований робочий час. Дистанційна і надомна робота. Дисциплінарна і матеріальна відповідальність працівників.

Тема 4. Основи цивільного права України

Характеристика цивільного права як галузі права України та відносин, що ним регулюються. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин. Фізична і юридична особа. Цивільна правоздатність і цивільна дієздатність фізичної і юридичної особи. Власність, види власності, право власності. Окремі види договірних зобов'язань. Цивільно-правова відповідальність за завдану майнову, моральну шкоду.

Тема 5. Основи сімейного права України

Характеристика сімейного права як галузі права України та відносин, що ним регулюються. Шлюб. Порядок укладання шлюбу, види шлюбу. Визнання шлюбу недійсним. Підстави і порядок розірвання шлюбу. Особисті та майнові права і обов'язки подружжя. Особисті та майнові права і обов'язки батьків та дітей.

4. Навчальні матеріали та ресурси

4.1 Базова література

1. Правознавство : навч. посіб. / М. М. Пендюра, О. Я. Лапка, А. Л. Калінюк та ін. – К. : 7БЦ, 2022. – 548 с.
2. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С.В. Петкова. — Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020
3. Ломжець Ю.В. Права людини та їх захист у сучасних реаліях : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Ю.В. Ломжець, Ю.А. Бойко, К.О. Дубова, М.О. Філіппських [та 5 інших] ; за редакцією Ю.В. Ломжець ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова. - Миколаїв : Видавництво Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, 2020
4. Правознавство: підручник / Г.І. Балюк, Е.Ф. Демський, В.С. Ковальський [та ін.]; за відп.ред. О.В. Дзери. - 11-те (12-те) вид., перероб.і допов. - Київ: Юрінком Інтер, 2018 (2019, 2021).

4.2. Допоміжна література:

1. Конституція України від 28.06.1996; <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990. *Відомості Верховної Ради України*. 1990. № 3.
3. Акт проголошення незалежності України від 24.08.1991. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 38.
4. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001; <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>
5. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011; <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
6. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII; <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>
7. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 (із змінами); <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
8. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971. *Відомості Верховної Ради України*. 1971. (Додаток до № 50). Ст. 21; <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
9. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного суду України від 06.11.1992 № 9; <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92>
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984. *Відомості Верховної Ради України*. 1984. (Додаток до № 51). Ст. 1122; <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
11. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. *Відомості Верховної Ради України*.

2003.

№ 40-44. Ст. 356; <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

12. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001; <http://zakon.rada.gov.ua/>

13. Сімейний кодекс України від 10.01.2002; <http://zakon.rada.gov.ua/>

14. Вебінар «Відновне правосуддя»;

https://www.youtube.com/watch?v=n8nat4ln760&ab_channel=%D0%9B%D0%86%D0%93%D0%90%D0%97%D0%90%D0%9A%D0%9E%D0%9D

4.3. Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: <http://portal.rada.gov.ua>

2. Офіційний веб-сайт Європейського Суду з прав людини: <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>

3. Офіційний веб-сайт Уповноваженого Верховної Ради з прав людини: <http://www.ombudsman.gov.ua/>

4. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України: <http://old.minjust.gov.ua/>

5. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України: <http://www.ccu.gov.ua/>

6. Єдиний реєстр судових рішень: <http://reyestr.court.gov.ua/>

7. Судова влада України: <http://court.gov.ua>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчальна дисципліна передбачає проведення трьох лекцій та одного семінарського (практичного) заняття.

На лекціях застосовуються нові технології навчання, зокрема, мультимедійні електронні засоби (презентації); а також можливі лекції-дискусії з метою активізації навчального процесу. В тому числі, лекції можуть проходити у формі діалогу, коли викладач задає зустрічні запитання здобувачам щодо навчального матеріалу, може попросити дати оперативну відповідь на поточне запитання або стосовно матеріалу з попередніх тем.

Практичне (семінарське) заняття передбачає обговорення окремих теоретичних положень навчальної дисципліни, розв'язування практичних задач, аналіз змодельованих життєвих ситуацій та обговорення результатів індивідуальних завдань студентів (у разі якщо такі завдання передбачені робочим навчальним планом), проведення заходів контролю засвоєння матеріалу. Метою практичного (семінарського) заняття є поглиблення і закріплення знань, які студенти отримують на лекціях, формування вміння вести дискусію, висловлювати аргументовану думку, критично оцінювати свої та чужі висловлювання, отримання навичок працювати з базами законодавства України, Єдиним державним реєстром судових рішень.

У процесі викладання навчальної дисципліни можуть застосовуватись методи «мозкового штурму», кейс-метод, метод Прес, які допомагають покращити результативність і засвоєння матеріалу, допомагають навчитись висловлювати свою думку, обґрунтовувати та аргументувати її.

Самостійна робота студента

Видами самостійної роботи студента є: підготовка до семінарського (практичного) заняття, вирішення ситуаційних завдань, опрацювання матеріалу лекцій, виконання індивідуального семестрового завдання, на що відводиться 52 години.

Студенти заочної форми навчання виконують індивідуальне семестрове завдання – *домашню контрольну роботу (далі – ДКР)* або *реферат* (залежно від того, що передбачено РНП конкретної спеціальності). Виконані роботи надсилаються для перевірки на електронну пошту викладача (або завантажуються на платформу «Сікорський») не пізніше як за тиждень до початку заліково-екзаменаційної сесії. Роботи, які здаються з порушенням вимог академічної доброчесності, **не оцінюються**.

Виконуючи ДКР чи реферат, студент має продемонструвати вміння: 1) працювати з науковою літературою та нормативно-правовими актами; 2) самостійно аналізувати і узагальнювати матеріал; 3) формулювати власні висновки і пропозиції.

ДКР: складається з двох варіантів, кожен з яких має 10 завдань різного ступеня складності.

Написання ДКР ставить на меті розкрити на відповідному науковому, практичному і методичному рівні поняття, зміст, завдання навчальної дисципліни, а також наявність у студентів творчих здібностей і навичок у засвоєнні навчального матеріалу. Приблизний зміст завдань для ДКР наведено у **Додатку А** до Силабусу.

Текст ДКР набирається на комп'ютері (Times New Roman, 14 розмір шрифту, міжрядковий інтервал 1,5, формат А4; текст вирівнюється по ширині, відступи тексту від країв: зверху – 20 мм; від лівого краю – 30 мм; від правого краю 10 мм; знизу – 20 мм).

На Титульній сторінці вказується: 1) найменування ВНЗ, факультету та кафедри, де виконується робота, 2) варіант ДКР згідно прізвища студента у журналі академічної групи, 3) ПІБ студента, номер академічної групи, 4) ПІБ викладача, який перевірятиме роботу, його посада, науковий ступінь, вчене звання, 5) рік виконання роботи.

На останній сторінці ДКР зазначається список використаних джерел, ставиться дата виконання роботи (число, місяць, рік), а також підпис виконавця.

Реферат (від лат. «*доповідати*», «*повідомляти*») — індивідуальне завдання, яке сприяє поглибленню і розширенню теоретичних знань студентів з окремих тем дисципліни, розвиває навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою. Приблизний перелік тем рефератів міститься у **Додатку Б** до Силабусу.

Реферат не може бути дослівним переказом тексту підручника (навчального посібника).

Студент обирає тему реферату з запропонованого переліку.

Текст роботи набирається на комп'ютері (Times New Roman, 14 розмір шрифту, міжрядковий інтервал 1,5, формат А4; текст вирівнюється по ширині, відступи тексту від країв: зверху – 20 мм; від лівого краю – 30 мм; від правого краю 10 мм; знизу – 20 мм): 8-10 сторінок (без списку літератури).

На Титульній сторінці вказується: 1) найменування ВНЗ, факультету та кафедри, де виконується робота, 2) тема реферату, 3) ПІБ студента, номер академічної групи, 4) ПІБ викладача, який перевірятиме роботу, його посада, науковий ступінь, вчене звання, 5) рік виконання роботи.

Структура реферату:

А) План роботи

Б) Вступ (обов'язкова частина реферату; стисло обґрунтовується актуальність, наукова і практична значимість обраної теми);

В) Основна частина (виклад змісту теми);

Г) Висновки (формулюються: 1) результати дослідження; 2) оцінка проаналізованого матеріалу; 3) пропозиції або рекомендації щодо досліджуваної проблеми);

Д) Список використаної літератури: 1) лише ті джерела, які використовувались при написанні реферату або на які зроблено посилання в самій роботі (посилання на джерела необхідно робити по тексту у квадратних дужках із зазначенням номерів сторінок відповідно джерела. Наприклад: [3, с. 234] або [2, с. 35; 8, с. 215]); 2) список використаних джерел подається наприкінці роботи в порядку згадування джерел та має бути оформлений відповідно до існуючих стандартів бібліографічного опису (див.: розроблений в 2015 році Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»).

Політика та контроль

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Форми роботи

Навчальні заняття з дисципліни «Правознавство» проводяться у формі лекційних та семінарського (практичного) заняття; окремі питання (завдання) виносяться на самостійне опрацювання.

На **лекціях** викладач акцентує увагу студентів на ключових питаннях дисципліни, може подавати матеріал у вигляді аналізу життєвих ситуацій. Лекції можуть проходити у формі діалогу, коли викладач задає зустрічні запитання аудиторії щодо навчального матеріалу, може попросити дати оперативну відповідь на поточне запитання або матеріал попередніх тем.

Метою **семінарського (практичного) заняття** є поглиблення знань, які студенти отримують на лекціях, навичок працювати з чинними нормативно-правовими актами та

спеціальною літературою при вирішенні ситуаційних вправ (кейсів) індивідуально або малими групами; формування умінь аргументовано доводити власну точку зору з посиланням на чинні нормативно-правові акти.

Також на семінарському (практичному) занятті можливе виконання самостійних робіт для засвоєння попередньо опрацьованого матеріалу.

Теми і питання для семінарського (практичного) заняття, завдання для самостійної роботи, передбачені робочою програмою дисципліни, є доступними на платформі Сікорський (Classroom/Moodle), де розміщено курс «Правознавство».

Відвідування занять

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти будуть присутніми на лекціях і семінарському (практичному) занятті.

Пропущені контрольні заходи оцінювання

Складання пропущеного семінарського (практичного) заняття відбувається шляхом співбесіди з викладачем в межах часу, передбаченого у навантаженні викладача для проведення консультацій з дисципліни. Викладач визначає день і час проведення консультацій на кафедрі(329-19) або дистанційно в режимі відео-конференцій (Zoom, Google Meet).

Правила поведінки на заняттях

Активна участь студента на заняттях необхідна.

На заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням.

На семінарському (практичному) занятті студент може використовувати підготовлені ним письмові нотатки (тези відповіді) з питань теми заняття (або передбачених завданням), але під час самої відповіді студентові не бажано читати задалегідь написаний текст, а висловлюватися «своїми словами». Відповідь (повідомлення, доповідь) студента має бути самостійною, а не текстами сформованими генеративними текстовими моделями чи іншими програмними засобами.

Якщо заняття відбувається в дистанційному режимі (з використанням платформ Zoom, GoogleMeet тощо), під час відповіді студенти **обов'язково** повинні вмикати відеозв'язок.

Організаторами лекційних і семінарського (практичного) занять в дистанційному режимі можуть бути і студенти, і викладач: на кожне заняття на пошту викладача, академічної групи (або в Telegram) надсилається щоразу новий лінк або заняття проводяться за постійним посиланням (лінком).

Заохочувальні бали нараховуються за участь у конференції з публікацією тез або публікація наукової статті у фаховому виданні (5 балів - тези; 10 балів - стаття), участь у роботі проблемного гуртка (5 балів), інші види додаткової активності студента в межах предмету дисципліни – до 10 балів.

Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання сума всіх заохочувальних балів не може перевищувати 10% рейтингової шкали оцінювання.

Академічна доброчесність

Роботи, які виконані з порушенням правил академічної доброчесності – **не оцінюються** (0 балів).

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: проводиться шляхом опитування, контролю засвоєння навчального матеріалу (задачі, моделювання життєвих ситуацій) на семінарських (практичних) заняттях, виконання ДКР.

Домашня контрольна робота (ДКР): складається з двох варіантів, кожен з яких має 10 завдань різного ступеня складності.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання (надання відповіді на конкретне питання або пояснення ходу розв'язання задачі, кейсу)
- Участь у дискусіях на занятті
- Доповнення, запитання до того, хто відповідає
- Письмові завдання (тести, контрольні роботи)
- Самостійне опрацювання тем

Система оцінювання

Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
Відповіді, доповіді на семінарських (практичних) заняттях	10	0-10	1	10
Вирішення ситуаційних вправ(кейси, задачі) на семінарських (практичних) заняттях	10	0-10	1	10
Домашня контрольна робота або реферат	20	0-20	1	20
Залік	60	0-60	1	60
Всього				100

Критерії оцінки відповідей на семінарському (практичному) занятті:

- **9-10 балів** – активна участь у проведенні заняття, надання повної і аргументованої, логічно викладеної і цікавої доповіді, відповіді; висловлення власної позиції з дискусійних питань у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших студентів;
- **6-8 бала** – активна участь у проведенні заняття, надання правильних відповідей з незначними помилками, порушеннями логіки викладення відповіді або вдале доповнення відповіді співрозмовника;
- **3-5 бали** – відповідь потребує суттєвих доповнень; студент плутається в юридичній термінології та не може відповісти на уточнюючі запитання через недостатнє опрацювання матеріалу;
- **1-2 бал** – відповідь, яка свідчить про нерозуміння суту питання, але намагання надати відповідь; студент дав правильну доповнив відповідь іншого студента, але активної участі в занятті не приймав.

Критерії оцінки вирішення ситуаційних вправ (кейси, задачі) на семінарському (практичному) занятті:

- **9-10 балів** - використовуючи чинне законодавство студент правильно виконав завдання ситуаційної вправи з відповідним обґрунтуванням своєї відповіді;
- **6-8 бали** - при вирішенні завдання ситуаційної вправи студент допустив незначне порушення логіки її розв'язання;
- **1-5 бали** - студент вирішив ситуаційну вправу з чисельними грубими помилками або відповідь не містить посилань на нормативно-правовий акт, або виконане завдання не містить обґрунтованої відповіді;
- **0 балів** - відповідь не по суті питання.

Критерії оцінки ДКР:

- **18-20 балів** – використовуючи чинне законодавство, студент правильно виконав завдання з належним обґрунтуванням своєї позиції, що свідчить про володіння

матеріалом на належному рівні;

- **12-17 балів** - при виконанні завдання студент допустив незначне порушення логіки викладення позиції, несуттєві недоліки, поверхнєве обґрунтування;
- **6-11 балів** - студент виконав завдання з численними значними недоліками без застосування чинного законодавства, або виконане завдання не містить жодного обґрунтування;
- **1-5 балів** - завдання фактично не виконане, є тільки спроба (намагання) його виконати;
- **0 балів** - відповідь не по суті питань завдання.

Критерії оцінки реферату:

- **18-20 балів** (студент вміє працювати з науковою літературою та нормативно-правовими актами; демонструє самостійний аналіз опрацьованого матеріалу з обраної теми; вміє формулювати власні висновки і пропозиції; тема реферату повністю розкрита; оформлення реферату відповідає вимогам);
- **15-17 балів** (тема реферату розкрита, але в роботі є невеликі недоліки; окремі питання потребують уточнень, студент вміє працювати з науковою літературою та нормативно-правовими актами; може самостійно аналізувати опрацьований матеріал з обраної теми, але не може чітко сформулювати власні висновки і пропозиції);
- **11-14 балів** (студент повністю не розкрив подану тему; матеріал потребує суттєвих доповнень та уточнень; є зауваження до оформлення реферату);
- **10 і нижче балів** (студент не орієнтується в поданому матеріалі; тема реферату не розкрита, студент не може самостійно аналізувати матеріал з обраної теми і не вміє чітко сформулювати власні висновки і пропозиції, а в якості аргументу наводить матеріал підручника).

Семестровий контроль: залік (проводиться на окремому занятті, що не є семінарським (практичним)).

Умови допуску до семестрового контролю: задовільна оцінка за виконану ДКР або реферат (залежно від змісту РНП).

Залік складають студенти, які допущені до заліку. Залік проводиться шляхом виконання контрольної роботи (60 тестових питань на 40 балів) та співбесіди з викладачем на 20 балів. Загальна кількість можливих балів за залік – 60 бал. При цьому бали, отримані за результатами поточного контролю додаються до балів, отриманих при складанні заліку.

Критерії оцінки співбесіди на заліку, максимальна кількість балів - 20):

Повна, чітка, викладена в певній логічній послідовності відповідь на всі поставлені питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення студента не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення студентом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні	18-20
Не зовсім повна або не достатньо чітка відповідь на всі поставлені питання, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення студента з матеріалом лекцій та підручника; незначні неточності у відповідях	15-17
Поверхнєва відповідь; суттєві помилки у відповіді, що свідчать про неправильне чи неповне розуміння частини матеріалу, значні порушення логіки викладення матеріалу і обґрунтування	10-14
Неправильна відповідь на питання, що свідчить про незадовільне ознайомлення студента з навчальним матеріалом	5-9
Неправильна відповідь, що свідчить про нерозуміння матеріалу, але намагання студента висловити власне розуміння суті поставленого питання	1-4

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість поставити будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними

процедурами.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з чим не погоджуються.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

8. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Готуючись до семінарського (практичного) заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень, необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем.

Якщо **лекційне заняття** припадає на святковий (неробочий) день, матеріал виноситься на самостійне опрацювання (викладач розміщує конспект лекції на платформі «Сікорський» чи Telegram групи).

Якщо **семінарське (практичне) заняття** припадає на святковий (неробочий) день, студентам необхідно виконати завдання відповідно до теми заняття до визначеної викладачем дати. Завдання розміщується на платформі «Сікорський» або в Telegram групи.

Поза аудиторні заняття

Передбачається в межах вивчення навчальної дисципліни участь в конференціях, роботі проблемного гуртка.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання можливе.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується сервіс відеоконференцій Zoom, Google Meet, система підтримки навчального процесу «Електронний Кампус», платформа «Сікорський» ([Classroom](#), [Moodle](#)) та месенджер Telegram, за допомогою яких:

- 1) спрощується створення, поширення та виконання завдань;
- 2) здійснюється комунікація зі студентами щодо навчальних завдань та змісту навчальної дисципліни;
- 3) оцінюються навчальні завдання студентів;
- 4) ведеться облік виконання студентами індивідуального навчального плану з дисципліни, графіку виконання навчальних завдань та оцінювання студентів.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус) складено:

- Старшим викладачем кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права Тихонюк Ольгою Володимирівною
- Доцентом кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права, к.ю.н. Поповим Костянтином Леонідовичем

Ухвалено кафедрою інформаційного, господарського і адміністративного права (протокол № 12 від 27.05.2024)

Погоджено Методичною радою університету (протокол № 8 від 20.06.2024).

Приблизний зміст завдань для домашньої контрольної роботи

Варіант № 1

(виконують студенти, прізвище яких за списком у журналі академічної групи є 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17 ...)

Задача № 1. Визначити форму правління, форму територіального устрою, форму політичного режиму:

Країна складається з 16 земель, кожна з яких має власні конституцію, парламент, уряд. Вищу юридичну силу має конституція, яку приймає парламент держави, що складається з двох палат: нижньої, яка формується шляхом загальнонародних виборів раз на 4 роки, та верхньої, депутатів якої обирають парламенти земель. Глава держави - Президент, який обирається нижньою палатою парламенту на 5 років. Уряд очолює канцлер, уряд відповідальний перед парламентом та формується партією, яка має в парламенті більшість, або відповідною коаліцією партій.

Задача № 2. Визначити вид соціальної норми у наведеному прикладі. Знайти у тексті характерні ознаки, притаманні зазначеній соціальній нормі.

Свято *Івана Купала* (7 липня) відзначала переважно молодь. Святкування починалось із прикрашання купальського дерева на березі річки, ставка - купайлиці, для чого обиралася вишня, верба або чорноклен. Дівчата прикрашали його стрічками, завивали з гілок вінки. Вони ж робили й ляльку Марену. Довкола дерева водили «*кривого танцю*», співали купальських пісень, їли обрядову страву - варені яйця або яечню.

Ввечері запалювали вогнище. Після завершення святкування купайлицю підпалювали й недогорілою топили у воді. Купальська ніч вважалася чарівною, в цей час, за повір'ям, цвіте квітка папороті; хто її має, той все на світі знає, може знайти будь-який скарб і тому багатство до рук іде.

Задача № 3. Прокоментуйте наведену ситуацію:

До касира банківської установи несподівано підійшов юнак і, погрожуючи обрізом мисливської рушниці, запропонував віддати усі наявні гроші. Касир, побоюючись за своє життя, вимушена була віддати їх. Чи підлягає касир юридичній відповідальності?

Задача № 4. Прокоментуйте наведену ситуацію:

До районної ради звернувся громадянин Репетовський, 1955 року народження. Він народився у Москві, потім разом з батьком - офіцером жив у Житомирі, де закінчив школу та військове училище. З 1979 по 1996 рік служив у Збройних Силах у різних регіонах колишнього СРСР та за кордоном (у колишній Чехословачії). Звільнившись у запас в 1996 році, він 3 роки жив у Челябінську, а потім переїхав до Полтави, де проживає нині. Репетовський бажає стати громадянином України. Чи має він на це право, які вимоги для цього висуваються, що йому необхідно зробити?

Задача № 5. Відповідно до чинного законодавства України пояснити, чому народне волевиявлення ніколи не може бути повним за обсягом?

Задача № 6. Визначити склад адміністративного правопорушення:

Громадянин вирішив випробувати на міцність свій велосипед «*Україна*»: у стані алкогольного сп'яніння він протаранив автоматичний шлагбаум на залізничному переїзді. В результаті цього «*експерименту*» шлагбаум був вщент зламаний.

Задача № 7. Відповідно до чинного законодавства України пояснити зміст умовного вислову «*платна опіка*»

Задача № 8. Відповідно до чинного законодавства України пояснити зміст умовного вислову «*подвійний неповний робочий час*»

9. Завдання на встановлення послідовності

(розташувати у логічній послідовності події, етапи, стадії процесів, позначені **Буквами**, поряд із

Цифрами)

Розмістити у правильній послідовності закономірності виникнення держави:

10. Завдання на встановлення відповідностей

(до кожного із завдань, позначених **Цифрою**, вибрати **Один** правильний варіант відповіді, позначений

Буквою)

Визначити відповідність виду відпустки наведеним характеристикам:

Варіант № 2

(виконують студенти, прізвище яких за списком у журналі академічної групи є 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18 ...)

Задача № 1. Визначити форму правління, форму територіального устрою, форму політичного режиму:

Країна складається з 3-х історичних частин, у кожній з яких діють виборні органи, що займаються справами місцевого значення. Глава держави - королева, яка призначає прем'єр - міністра та міністрів. Укази королеви підписують та відповідають за них члени уряду. Законодавча влада належить двопалатному парламенту, нижня палата якого обирається раз на 5 років загальним голосуванням. Міністри обов'язково є депутатами парламенту, прем'єром призначають лідера партії, яка перемогла на парламентських виборах. Суперечки вирішуються судами, суддів призначає королева за поданням кваліфікаційної комісії суддів.

Задача № 2. Визначити вид соціальної норми у наведеному прикладі. Знайти у тексті характерні ознаки, притаманні зазначеній соціальній нормі.

Церкви на *Трійцю* неначе перетворювалися на гаї. Уздовж стін та іконостаса рядами ставили зрубані молоді берізки, образи прикрашали живими квітами, підлогу покривали луговими травами. Духівництво облачалось в зелені парчеві шати, жінки вбиралися в цей день переважно в одяг зеленого кольору. Дівчата вплітали в коси зелені стрічки. На службі стояли з букетами квітів. Уклінні молитви священника слухали, стоячи на колінах та опустивши голову на букет квітів. Вважалося, що в цей час у людини повинно бути стільки сліз каяття за свої гріхи, щоб на кожному квітку впала сльозинка – «роса благодаті».

Задача № 3. Прокоментуйте наведену ситуацію:

Пізно увечері дівчина поверталася додому темною вулицею. Вона побачила людину, яка швидко наздоганяла її. Злякавшись та запідозривши, що хлопець її переслідує, дівчина схопила обрізок труби, який лежав на газоні та, коли хлопець підійшов впритул, вдарила його, завдавши тілесних ушкоджень. Пізніше з'ясувалося, що хлопець - офіцер української армії - запізнювався на поїзд і саме тому поспішав. Жодних намірів щодо дівчини у нього не було. Чи буде дівчина притягнута до юридичної відповідальності?

Задача № 4. Прокоментуйте наведену ситуацію:

До юридичної консультації звернулися по допомогу співробітники одного з одеських пологових будинків, в якому знаходяться 2 новонароджених. Мати одного з них, уродженка Індії, особа без громадянства, з 2012 року постійно проживає в Одесі. Її дитина народилася на теплоході, який належить українському пароплавству, під час плавання з Кутаїсі (Грузія) в Одесу. Батько дитини невідомий.

Друга дитина була знайдена на підвір'ї пологового будинку, батьків її виявити не вдалося, незважаючи на намагання лікарів і міліції.

Лікарів цікавить, чи отримають новонароджені громадянство України?

Задача № 5. Чому Конституція України закріплює невеликий за обсягом перелік обов'язків людини і громадянина?

Задача № 6. Визначити склад адміністративного правопорушення:

Близько 2-ї години ночі 21-річний громадянин кулаком розбив велике вітринне скло кіоску у вестибюлі станції метро 2*3 метри вартістю 800 грн. Пізніше хлопець пояснив поліцейським, які приїхали на виклик, що він хотів для себе з'ясувати чи зможе він розбити це скло. Виявилось, що це йому під силу.

Задача № 7. Відповідно до чинного законодавства України пояснити зміст умовного вислову «липовий шлюб»

Задача № 8. Відповідно до чинного законодавства України одним із видів часу відпочинку є відпустки. Чому не кожен вид відпусток можна вважати таким, що відноситься до часу відпочинку?

9. Завдання на встановлення послідовності

(розташувати у логічній послідовності події, етапи, стадії процесів, позначені **Буквами**, поряд із

Цифрами)

Визначити послідовність окремих етапів законодавчого процесу:

10. Завдання на встановлення відповідностей

(до кожного із завдань, позначених **Цифрою**, вибрати **Один** правильний варіант відповіді, позначений

Буквою)

Визначити відповідність виду юридичної відповідальності наведеним прикладам:

Орієнтовний перелік тем рефератів

1. Міжнародно-правові стандарти прав і свобод людини і громадянина
2. Влада. Співвідношення політичної і державної влади
3. Право на життя і проблема смертної кари
4. Гарантії права на соціальний захист
5. Право на охорону здоров'я: теорія і практика
6. Гарантії права громадян на навчання рідною мовою
7. Засоби самозахисту прав і свобод від протиправних посягань
8. Проблеми реалізації права на відшкодування шкоди, заподіяної державою
9. Сутність обов'язку не посягати на права, свободи, честь і гідність інших людей
10. Права жінок і гендерна рівність в Україні та країнах Європейського Союзу
11. Право на свободу вираження поглядів за національним та міжнародним законодавством
12. Права людини у сфері захисту довкілля в Україні: стан та проблеми захисту
13. Права дитини в Україні: нормативна регламентація та стан їх дотримання
14. Право людини на приватне життя (приватне життя) та «суспільний інтерес»: співвідношення понять
15. Право на індивідуальність. Право на вільний вибір і зміну зовнішнього вигляду
16. Етапи становлення конституціоналізму в Україні
17. Подвійне та множинне громадянство: особливості набуття (порівняльний аналіз)
18. Трудові права людини в Україні: зміст та засоби правового захисту
19. Дискримінація за віком (ейджизм та янгжизм) на ринку праці: проблеми та шляхи подолання
20. Законодавчі обмеження щодо реалізації права на свободу пересування (на матеріалах практики Європейського суду з прав людини та рішень вітчизняних судів)
21. Види таємниць, що забезпечують приватне життя особи
22. Право бути залишеним у спокої або право «бути забутим»
23. Судовий захист права на повагу до приватного життя
24. Права та свободи осіб з інвалідністю: міжнародні стандарти та законодавство України
25. Права ув'язнених осіб в Україні: нормативна регламентація та стан їх дотримання
26. Право на освіту в Україні: історія та сучасність
27. Форми реалізації конституційного права на житло в Україні
28. Правозахисний рух в Україні
29. Судова система захисту конституційних прав і свобод в Україні
30. Роль міжнародних неурядових організацій у захисті прав людини
31. Сильні та слабкі сторони виборчих систем: порівняльна характеристика
32. Адміністративні правопорушення у сфері прав і свобод людини і громадянина
33. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України
34. Характеристика особистих немайнових прав громадян згідно чинного законодавства України і за законодавством країни ЄС
35. Характеристика майнових прав громадян та юридичних осіб
36. Поняття авторства у галузі науково-технічної творчості
37. Способи захисту авторства в мережі Інтернет
38. Спадкування за законом і за заповітом згідно чинного законодавства України і за законодавством країни ЄС
39. Загальні принципи правового регулювання сімейних відносин
40. Особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя згідно чинного законодавства України і за законодавством країни ЄС

Орієнтовний перелік питань для співбесіди на заліку

1. Які галузі права належать до публічного права?
2. Які галузі права належать до приватного права?
3. Назвіть умови, за яких необхідна оборона є правомірною.
4. Чому конституційне право називають «державним правом», а Конституцію – «правом законів»?
5. Чому Конституція України закріплює невеликий за обсягом перелік обов'язків людини і громадянина?
6. Чому народне волевиявлення ніколи не може бути повним за обсягом?
7. Назвіть ознаки громадянського суспільства
8. В чому полягають особливості адміністративних відносин?
9. Хто є суб'єктами адміністративних відносин?
10. Що таке державні органи та з кого вони складаються?
11. Хто може бути державним службовцем?
12. Яку мету переслідують адміністративні стягнення?
13. У чому полягають особливості адміністративної відповідальності?
14. Що означає принцип кримінального права «без вказівки закону немає ні злочину, ні покарання»?
15. Як співвідноситься принцип індивідуалізації відповідальності та кримінальна відповідальність співучасників злочину?
16. Чи не є кара виявом принципу первісних часів «око за око, зуб за зуб»? Чому?
17. Чи справедливим є, на вашу думку, те, що чинний Кримінальний кодекс України не передбачає довічне ув'язнення неповнолітній особі, навіть якщо вона умисно заподіяла смерть іншій людині?
18. Чим покарання відрізняється від адміністративного стягнення?
19. Як ви вважаєте, до яких суспільних наслідків могла б призвести відсутність у законодавстві кримінальної відповідальності?
20. Відповідно до чинного законодавства про працю України одним із видів часу відпочинку є відпустки. Чому не кожен вид відпусток можна вважати таким, що відноситься до часу відпочинку?
21. У чому полягають особливості дисциплінарної і матеріальної відповідальності порівняно з іншими видами юридичної відповідальності?
22. Відповідно до чинного законодавства про працю України поясніть, чому у разі досягнутої домовленості між працівником і роботодавцем про припинення трудових відносин за угодою сторін за наявності виданого відповідного наказу про звільнення працівника у *роботодавця можуть виникнути проблеми з доведенням правомірності звільнення працівника, якщо працівник після звільнення звернеться до суду з позовом щодо неправомірного звільнення з роботи та поновлення на роботі?*
23. Відповідно до чинного законодавства про працю України пояснити, що таке трудова дисципліна?
24. Які види заохочень застосовуються до працівників, які сумлінно працюють? Чому це важливо робити?
25. Неофіційна назва чинного Цивільного кодексу України – «Економічна конституція держави». Вважається, що застосування його положень призведе до значних суспільних зрушень і, таким чином, сприятиме розбудові в Україні громадянського суспільства та зростанню добробуту її громадян, оскільки безправний не може бути заможним. Чи погоджуєтесь ви з цим? Чому?
26. Чому привласнення чужого авторства є посяганням на особисті немайнові блага, але при цьому має місце також заподіяння майнової шкоди?
27. Чинним Сімейним кодексом України передбачено, що якщо жінка і чоловік проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою, майно, набуте ними під час

спільного сімейного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними. *Чому* застосування цієї правової норми на практиці пов'язано із значними труднощами?

28. Відповідно до чинного сімейного законодавства пояснити зміст поняття «наречений».

29. Що є підставою виникнення прав і обов'язків батьків і дітей?

30. Які види прав і обов'язків батьків і дітей розрізняють?

31. *Чому* у випадку, якщо шлюб розірвано за рішенням суду, позов про визнання його недійсним може бути пред'явлено лише після скасування рішення суду про розірвання шлюбу?